

jorem reverentiam & majestatem: qui quidem ut indicaret inestimabile Numen erat ornatus lapidibus pretiosis, formâ monticuli ex smaragdus. Apulejus, 11. Metamorphos. inquit: Isidis effigies non pecoris, non avis, non fera, ac ne hominis quidem ipsius consimilis: tamen ibi sub forma speciosissima formina exposita imaginem, quæ sub umbricula gestabatur ad speciem pyramidis, non feræ, nec avis, nec pecoris.

22. Forma pompæ Jovis ibidem à Curtio promittitur. Hunc cum responsum petitur (inquit) navigio aurato gestant Sacerdotes, multis argenteis pateris, ab utroque navigij latere pendentibus: sequuntur matrone virginesque, pariter more inconditum quoddam carmen canentes: quo propitiari Jovem, credunt, ut certum reddat oraculum. Diodor. Sicul. lib. 17. n. 589. Simulacrum Dei (inquit) è smaragdus, & quibusdam alijs est coagmentatum: & peculiari novoque vaticinandi genere oracula edit. In aurea enim navi à Sacerdotibus octoginta circumferuntur: qui humeris Deum gestantes, ed tendunt, quod forte fortuna Dei nutus illos agit. Singulare cogitamentum, in pascua missum, fuit Joann. Georg. Hervart, erga umbilicem & ornamenta navis Ammonis, accipiendo allegoricè, seu hieroglyphicè, sicut interpretatus totam Tabulam Bembinam: ut exhibet in suo Hieroglyphicor. Theatr.

23. Oraculum (scribit in lib. de Magnete) Ammonis, quod infallibile dicebatur: nihil aliud fuisse, quam chartam, quam vocant maritimam, pyxidi nautica, seu magnetis rite junctam: quæ vel cardines quatuor mundi, vel reliquos octo rhombos principales (Rhombos, id est, spatia quæ sunt inter Signum & Signum cœlestis, voce Ægyptiaca) vel denique residuos ventus intermedios designabat. Cum itaque Jupiter iste Ammon, ut responsum det, navigio fuerit gestandus: quisnam amplius dubitabit ad rem nauticam eum pertinere? & quidem ad directionem navis Prætorie, quam Strategidam vocant, ut quæ deaurari fuerit solita, idque eo magis, ut ab ipsis sacerdotibus, tanquam navis gubernatoribus, fuerit gestatus. Pateræ verò argenteæ ex utroque hujus aurati navigij latere pendentibus, sine dubio pyxides illæ nauticæ sunt, quæ in Charta marina circumferentia, octo vel sedecim numero circumcirca, æquali spatio se invicem distantes, delineari solent. Vel majores vel minores naves ejusdem classis, quæ navem Prætoriam comitantur arte magnetica: atque noctu & interdum lampades & facies ardentes secum Prætoriam gerit: noctu quidem flammam, & interdum fumum è longinquo cernentes, subse-

quantur & comitantur. Præclarum phantastæ ratiocinium! Jo. Tumine jam usus pyxidis nauticæ atque magnetis? Ridendus vel irridendus.

24. Figura Ammonis cum navigio Horo alijsque imaginibus excussa est in Tabula Bembinâ, juxta Ægyptiorum mentem longè alia significatione, cujus imaginem ac mythologiam nervosè exponit Kircher. in Mensa Isid. Syntagm. 1. cap. 5. à figura 48. Navis (inquit) est Ammonia, quæ Ammon & Horus conjuncti: per Universum delati id fecunditate replent. Ammonem fecunditatem refert Aries biceps bisulcâ flammâ fulgens. Horum navis gubernatorem exprimit. Aries biceps est, quia cum superiore, tum inferiore mundum respicit. Unde non sine causa biceps pingitur cum bisulcâ flammâ in capite, quæ ignis virtutis calorisque diffusionem notat (maximè Sole Horo ingrediente in Ammonis Arietis signum) in Universo. Puppis navigij accipitrino capite, & turulo ei imposito fulget: quo Horus & Ammon indicantur esse lucis igneque caloris per universa mundi penetralia rectores: qui operationes suas effectusque sortiuntur constitutis temporibus: quæ per appositum quadrantem Astronomicum innuuntur. Hæc navis Ammonicæ insignia, & genuina mythologia in arcana philoſophiæ hieroglyphicæ. Etiam pingebatur Ammon figura serpentis, veluti in navigio à sacerdotibus, dum con-

sultitur: ut observat Marth. Rader. in Chron. Alexandr. pag. 339.

25. Apud liones in Phrygia Hæctori singularis erecta statua post mortem. Nymphodor. de Reb. Barbaris. Meminit ejus Philostrat. Heroic. in Hæctor. sed expressius in Proteſil. ubi: Est (inquit) Hæctoris statua: Semideum refert hominem, multosque præ se fert affectus: si quis accuratè diligenterque spectaverit: etenim elatus est, ac terribilis alacrisque & cum suavitate vicens, ac sine ulla coma insignis pulchritudo. Est autem usque adeo spirans, ut ad se tangendam spectatores attrahat. Hæc in circumſpecto quidem Ilij loco erecta est. Multa verò cum publicè, tum privatim operatur bona: unde ipsi supplicat, & sacrificij rito certamen celebrant. Quando jam adeo servida efficitur, atque Enagonios (hoc est, certamini addicta) ut ex ipsa desuat sudor. Si verum, magicè factum: at arbitror à Philostrato fictum, uti ab Homero 24. Iliad. à v. 412. in sepulchro incorruptum jacere, & Auroræ rore in pristinum statum sine ullo vestigio vulneris, perman-

sisse. — Duodecimus autem dies est ei

Navis Ammonica.

Hæctoris statua.

Ejus cadaveris alacritas

Homer. Jacenti, nec in aliquo ei corpus putrefcit. Aurora quando divina apparet, mireris, Qualiter roſcidus jaceat. Circum ablatus est, Nec alicubi pollutus. At vulnera omnia conclusi, Quæcumque inflata fuerant.

Sic ibi curant beati Divi filium suum, &c.

26. Statuam aream veram in auream, refert Jacob. Gaffarel. cap. 4. de Curiositatib. inaudit. Modò in Hæctore hujusmodi fabulis claret in auream adducta hominis statua terrea. Totum elucet commentitium, cum in Thebis Bœotia signet Hæctoris sepulchrum Pausanias, cap. 295. & Rhodigin. 2. cap. 21. Dicemus, 22. Jul. Magis ludicrum illud apud Maxim. Tyrium, serm. 27. ubi: Quid autem? Nonne & Hæctor, ut est in lichenibus fama, eorum regionem inhabitat? Sapissimè videntur imago subsilium campum excurrere, atque emittere fulgorem. Vana sint vanis. Ipsemet destruit, dum astruit, subdens: Ego tamen, ut de me ipso loquar, nec Hæctorem vidi: Diſcuros vidi fulgentes, ut stellas navi insidentes, eamque contra tempestatem adjuvantes. Æsculapium vidi, non tamen in somnis: Herculem quoque, sed vigilans vidi. Papæ.

Apparet Hæctor splendens.

V.K.

1. G Rad. 8. Solis in Ariete, in quo qui nati stellarum testimonio athletæ erunt, & quos illustrium virtutum merita nobilitent. Hi post multa insignia biothanatâ morte peribunt. Si benevolæ stellæ radiarint, vates erunt, maxima in animo divinitatis insignia præferentes. Jul. Firmic. Scorpius occidit: vehemens flat ventus, pluviasque cum tonitribus commiscens. Ptol. De Regia Scorpij loquitur idem, & nos Ifag. Octobr. n. 2. & 4. quæ Lucida Scorpij, diciturque Cor nepæ. De Regia propriè loquitur Jovian. Pontan. 4. Uran.

Regia Scorpij.

Pontan.

Si quæras Siculi mores, geniumque tyranni, Et regnum crudele, aulamque cruore madentem, Sparsaque per duos hominum præcordia sentes, Martius horrenti feret hac tibi Scorpius astro Exoriet, seu cum medio dominatur Olympo: Et vicina micat crescenti lumine Phæbe. Non toto quisquam celo crudelior ignis: Vel sævâ face, vel flammâ violentius astrum. Hinc & opes summa, summo & cum jure potestas. Infilijs armata, & cadibus usa nefandis, Grassatorque animus, & sparsa cruore libido. Vir galeatus, caccæ inermis, dextrâ ballista.

Sphær. Arab. Spica Virginis vesperè oritur. Justin. K. Astrologic.

2. Hoc in die expugnatur Jericho, inceptâ urbis circuitione d. 22. uti diximus, n. 3. Seder-Oi. cap. 11. Leonard. Mar. & Serar. in 6. Josue, quæst. 31. Septimo circuitu Sacerdotes longiore sonitu tubis clangendo, omniſque populus intentiore voce clamans, accedunt in Urbem: & ecce muri illico à radice corruerunt: tunc Israëlita quævis que steterat, irruentes, urbem ingrediuntur, regemque captum suspendunt, cuncta igni ferroque vastant. Rahab cum suis servatur, quæ post Salmoni nuplit. Aurum, argentum & cætera Jericho sacra Domino anathemate, imprecante Josue diras urbis reedificatori. Prævaricatur Achan, & quiescunt Hebræi, semoto obice in terram Chanaan. Adrich. & Briet. ex Josue loc. cit. Prævaricatio Achan describitur, cap. 7. à 21. & ubi signatur Regula aurea, juxta Hebræos, Lingua aurea: placet Villalpando in Appar. Urb. & Templ. p. 2. cap. 23. fuisse enssem appositum idolo (cui honoris gratiâ stratum stragulum illud Babylonicum, quod in Bibl. dicitur Pallium coccineum, & oblato ducenti sili argenti) ut ejus virtute servaretur civitas ab oppugnatione Israëlitarum. Astruit variarum ritu Gentium, pro Numine gladium adorantium: de quo Nos 5. Martij. Quamvis dicatur Virga seu lingua aurea: erat nitens sira in ore idoli, in signum potentia, ut habetur Isai. 11. 4. Apocal. 1. 16--19. 15. & 2. Theſſal. 2. 8.

Capitur Jericho.

Rahab sola salvatur.

Quodam idolum in propugnationem Jericho?

3. Lysias, Princeps in Regia Antiochi Epiphanis, genere regio, magni præ cunctis habitus (igitur filium Eupatorem illi educandum tradiderat) haud abdixit credita ab Epiphane in Persidem profecto, de exterminatione Judæorum: uti relatum 26. Janu. num. 7. Quare ut mandata perficeret, tres in Duces insigniores elegit: Ptolemæum Ducem Cœlesyriæ, Nicanorem, & Gorgiam, viros in militia industrios, & amicos Epiphanis, ut copijs quas secum habebat, jungerent promptis stipendijs delectus militum. 1. Machab. 3. à 38. Verum occurrit, quod lib. 2. cap. 8. 8. dicitur totum structum à Philippo Phryge, quod factum præmittitur à Lysia. Variè solvit Sanctius hic, n. 33. quem videris. Magis aridet cogitatio Alapide hic & Toriellii, Ann. 3889. n. 4. scilicet, Lysiam, præut Rex jussit, cuncta disposuisse, commendasseque præfatis Ducibus facinus: ceterum cum illi expeditionem creditam protraherent, & Judas quotidie victorijs, animis, viribus & copijs, ad eum cer-

Lysia inſtruit bellum in Machabæum.

Antilogia.

certatim confluentibus, aleret potentiam; Philippus, quem Rex praeceperat Jerofolymis sibi cavebat: quapropter Ptolemæo scripsit, ut à Phoenicia auxilia mitteret. Quod fecit, ut videbimus.

4 Tunc Machabæus cum toto exercitu venit in Maspha (quò ante templum ædificatum erat oraculum totius Israël) & indutus cilicio, scisis vestibus, & imposito cinere super caput, jejunavit in die illa; exponens coram Domino libros legis, ornamenta sacerdotalia, signa in frugibus decimarum ac primitiarum, casaries Nazaræorum (quoniam isthæc universa jam non erant, profanato templo à Gentibus) ut hæc abolita in pietatem moverent Numen, & juvaret contra hostes potentissimos, maxime clamantes in coelos. Tunc commilitones monuit de adventu Nicanoris: formidantes valere jussit, & ordinato exercitu illa nocte movit castra in Emauntem; quò post Christus Dominus sua præsentia post resurrectionem duobus discipulis apparuit: huicque civitati inditum nomen *Nicopolis*. Hieronym. in *Loc. Hebraic.* Vitriac. cap. 63. Uvil. Tyr. lib. 14. *Bell. sacr.* cap. 12. Saligniac. *Tom.* 10. cap. 6. & Joseph. 3. de *Bell.* cap. 2. Pridè ergo hæccine peracta, ut insigni hodie Machabæus potiretur victoriâ. Reuclin. ex 1. *Machab.* 3. 46. & lib. 2. cap. 8. à 12.

Victoria
prima de
Nicanore.

5 In pugnam præmissus est Nicanor arrogans, & tumidus, ita ineptissimâ spe de victoriâ conceptâ; ut mercatores acciverit in emptionem captivorum, quæ Epiphænes abundè solvere quibat annuum vectigal Romanis. Gorgias vir bellator, comes Nicanoris statuit sine cæde Judam & Judæam opprimere, invadens noctu Machabæi castra. Præsensit Judas exercitus divisionem, castraque sua deferens, sed in eis relictis multis facibus; irruit in Nicanorem non expectatus, quem vicit, & castra obtinuit (illo fugiente) in quibus mercatores & pecuniam & vitam amiserunt. Suos à præda represit Machabæus, illis indicans superesse Gorgiam. Hic statim apparuit, in quem Judas progressus victoribus copiis; tantum ei terroris injectit, ut cum suis fugeret in vicinam Philistinorum regionem, victoriam Machabæo relinquens plenissimam. Judas reversus ad spolia castrorum, invenit aurum multum & argentum, & hyacinthum & purpuram marinam & opes magnas; ex quibus diviserunt spolia etiam debilibus, & orphanis & viduis. Dux ergo cum toto exercitu, quia nullus desideratus, Deo benedicens, gratias in hymnis agebat; quia facta

De Gorgia.

est salus magna in die illa. Ab his qui fugerant cognovit Lysias, vicarius Antiochi in Antiochia, quæ facta fuerant in Judæa cum clade suorum; & tabescebat animo consternatus, quoniam percussura Epiphænen: decrevitque per se acceptam ignominiam abolere. 1. *Machab.* 3. à 38. & 4. à 1--2. *Machab.* 8. à 9. Hic Petr. Comest. cap. 2. Joseph. lib. 12. *Antiquit.* cap. 11. Adrichom. *Chronic.* Ann. 3800. Genebrard. 3926. Salian. Tursellin. & Briet. 3889. Torniell. n. 5. & Petav. lib. 10. de *Doctrin. tempor.* cap. 50. & *Rationar.* 1. p. lib. 4. cap. 10.

6 Occurrit etiam in hoc articulo antithesis alia: igitur 2. *Machab.* 8. 16. dicitur Judam clasicum cecinisse cum septem millibus: sed lib. 1. cap. 4. 6. tantum signantur tria millia. Variè diluitur. Sanctius in loc. cit. lib. 2. ait: E septem millibus tria millia ante pugnam recessisse; quippe metus perculerat; sed postquam viderunt victoriam de Nicanore, redierunt in aciem; ut post etiam contigit sub Jonathâ, lib. 1. cap. 11. 73. Dionysius hic, asserit, septem millia fuisse, sed ex his tria millia fundibularios, vel sagittarios, qui nulla alia arma habebant. Nihil placet. Septem millia in aciem Judas eduxit; sed illa nocte irruit cum suis in Nicanorem, quem vicit, expectans diem sequentem, ut cum Gorgia decertaret. Cum dies factus esset, apparuit Judas in campo cum tribus millibus virorum tantum, qui regumenta & gladios non habebant. Certaverant nocte præcedente cum viginti millibus: quid mirum, si multorum gladij, loricae & arma fracta? Inter septem millia tantum inventa sunt tria millia, qui ex priori certamine nec offensiva nec defensiva arma haberent: sed his non obstantibus, tametsi hostes, Gorgia milites, loricati, adorsus, in fugam vertit; ut vidimus.

Antilogia.

7 Hac ipsa die post triennium, & mortem Machabæi, de qua die 21. n. 13. exaltatio Jonathæ fratris ejus in Ducem & Pontificem præfigitur à Reuclino, ex 1. *Mach.* 9. à 28. Cecidit ille inclytus. Cæsis hostium plurimis (ait Joseph. 12. *Antiquit.* cap. 19.) lassitudine magis, quam vulneribus confectus cecidit non inultus; ad priora præclara facinora extremo hoc mortis decore addito. Simon autem & Jonathas fratres, inducijs factis, recepto Judæ cadavere, delatum in Modim magnifico funere intulerunt monumento patrio, & publico luctu per aliquamultos dies honoraverunt ejus memoriam. Ita decuit colere & recolere patriæ patrem, Ducem & Pontificem; qui vel moriens triumphavit, quandoquidem victor Bacchides cruen-

Jonathas
suffectus
pro Juda
Machabæo.

Fidas in
matur m
agnificè.

cruentâ & Cadmæâ victoriâ potius est: pretiumque tantum habuit ex cadavere redempto. Petr. Comestor, in *Machab.* cap. 8. Gladium verò Judæ, quem Apollonij ex spolijs sumpterat, secum sibi Jonathas adduxit, ut post ejus obitum in monumento collocaretur. Joseph. Gorionid. in *Histor. Judaic.* lib. 3. à cap. 23. Mira refert, sed quo fulcro, nescitur: ait enim Dominum præcepisse Judæ, ut diem suum clauderet, colligereturque ad populos suos Alidaos. Reco-lunt Serarius & Sanctius hic n. 3. Idem de mortis genere subdit, milites fugisse, sed non Judam neque ad sinistram, neque ad dexteram. Habebat autem gladium evaginatum in manu sua; nec poterant ad eum pertingere inimici, sed curus & equites conculserunt eum, & sagittarij tela præjecerunt in eum, vulnerantes plurimum donec corruens moreretur. Fides penes illum.

Ejus gla-
dius magis
habuit.

An illi
præceptum
quod Mo-
rebat?

Mortis
modus.

Exaltatio
Jonathas.

8 Ut mortuus est Judas, qui siluerant improbi virtute ejus ac potentia; non solummodo in peridiam erupere, sed pravaluerunt, confugientes ad Bacchidem, qui constituit illos totius regionis Præpositos, inquirentes pios legi addictos & Judæ factioni quasi venaticos canes, adducentes ad eam in torturam & mortem; quapropter immisit Dominus in regionem famem validam. Ubi supr. à v. 23. Hinc ut tantæ occurreret calamitati, electum & suffectum pro fratre in Principem, & Sacerdotem Summum aclamarunt Jonatham: & surrexit Jonathas ac suscepit tempore illo principatum: v. 29. Bacchides, ut cognovit, dolo voluit comprehendere; sed frustratus fuit proposito, fugiente Jonathâ cum suis in desertum Thecæ, ad aquas Asphat; de quibus locis Hieronym. de *Loc. Hebraic.* Uvil. Tyr. 8. *Bell. sacr.* cap. 1. & Adrich. in *Juda.* n. 39. & 236.

9 Ibi ergo ut pervenerunt, Jonathas & Simon miserunt fratrem suum Joannem ad Nabathæos, trans Jordanem, Gad in confinibus, cum quibus erat foedus, percussum à Juda (de quo, 11. Decembr. n. 5.) ut apud eos impedimenta deponeret, donec armis cum Bacchide decertarent. Ita Joseph. 13. *Antiq.* cap. 1. Hic sæpe, temere mentitur; quandoquidem, ut dicitur loc. cit. v. 35. Ut commodarent sibi apparatus suum, qui erat copiosus: à quo quidem ipsi erant nudi, aut non admodum instructi. Pro auxilio erat missus, scilicet ut illorum afferret arma, equos & alia instrumenta bellica. Malè cecit illa legatio; filij namque cujusdam Jambri, inter

Joannes
Machabæus oc-
ciditur.

illos Arabes Principis, Joannem interceperunt, eumque ac socios interimentes, prædati sunt quicquid secum Joannes attulerat. Ubi supr. à v. 35. Petr. Comest. cap. 9. Adrichom. in *Chronic.* Ann. 3805. Genebr. 3944. Salian. 3894. quem sequuntur Tursellin. & Briet. sed Torniell. 3895. n. 3. Maximo dolore tulere nuncium tragœdiæ fratres, & propter dilecti, egregij Ducis mortem, & propter subsidij & auxiliorum frustramen. Serar. & Sanctius hic, n. 19. Ultio videnda 30. die à n. 7. Josippus in *Anacephaleos.* Gorionid. ait: Quatuor menses totos post mortem Judæ, Græci, duce Alcimo pseudopontifice, occuparunt Jerofolymam, & populum Domini acerbè affligerunt; sed tandem eam recuperavit Jonathas. Idem ex eodem refert Genebr. Ann. 3944.

10 Anno ultimo Christi, in domo Simonis Leprosi cum eo & Lazaro à mortuis excitato, jam cenasset, pedes soror Lazari Magdalena pretioso perfudit unguento, fremente Juda Iscariote. Reucliner. de quo diebus præcedentibus dictum: at nonnullis placet ex *Matth.* 26. 6. & *Marc.* 14. 3. primum nardum effudisse super caput; postque libram nardi pretiosioris effudisse super pedes: vele contra Joann. 12. 3. Hæc signantur ab illis hoc in die; quippe altruunt Salvatoris resurrectionem contigisse 5. April.

11 Romæ hac in die decretum è Phrygia devehit Matrem Deorum, seu Matrem Idæam sive Cybelem: de cujus adventu in urbem ex Ostia dicendum 12. Aprilis. Contigit 2. bello Punico, cum esset & victor Annibal in Italia, & exercitu Romano laborante gravi lue, in spemque salutis, duos Soles visos, & nocte interlaxisse, & facem ab ortu Solis in Occidentem porrigi visam, portas & muros de coelo tactos, in æde Junonis Sospire Lanuvij cum horrendo fragore editum strepitum. Unde novendiale sacrum indictum, eò quòd de coelo lapidatum esset. Hæc refert, ut solet Livius, lib. 29. sect. 37. Civitatem (dicit sect. 28.) repens religio invaserat, invento carmine in libris Sibyllinis, propter crebrius eo anno de coelo lapidatum inspectis: scilicet, quandoque hostis alienigena terra Italia bellum intrussisset, eum pelli Italia, vincique posse; si Mater Idæa Pessinunte Roman advecta esset. Id carmen à Decemviris inventum eò magis Patres moravit, quòd & legati qui donum Delphos portaverant, referebant: & sacrificantibus ipsis Pythio Apollini, omnia lata exta fuisse: & responsum oraculo editum, majorem multò victoriam, quam cujus ex spolijs dona portarent, adesse populo Romano. Itaque quo maturius faustis ominibus oraculisque portendendis sese victoria compotes essent; id

Decernitur
deportatio
Cybeles ex
Phrygia, &
causa.

Portentia.

Simula-
crum Cy-
beles de
lo deien-
dit, &
Phrygijs
io
ma.

cogitare, quæ ratio transportanda Romanæ Deæ esset. Quinque viri illustres ad legationem electi, qui Delphos cum ascendissent, à Pythia audierunt, per Attalum Regem Pergamini voti compotes fore. Ovid. 4. Fastor. fingit Attalum precibus Romanorum inficias ijsse, tuncque (canit, v. 265.)

Ovid. Mira! Longo tremuit cum murmure tellus,
Et sic est adytis Diva locuta suis:
Ipsa peti volui: nec sit mora: mitte volentem:
Dignus Roma locus, quod Deus omnis ear.

Hoc simulacrum de cælo descendisse, Pefinunteque sedisse; ait Raphael Volaterr. Urbanor. Comment. lib. 29. & Rom. Respubl. pag. 214. Obsecutus est igitur Attalus Legatis Romanis, quibus commendavit quoque, ut cum Romam Deam devexissent, curarent, ut vir qui optimus Romæ esset, hospitio acciperet. Ita legati Pergamum ad Regem venerunt. Is Legatos comiter acceptos, Pefinuntem in Phrygiam deduxit: sacrumque ijs lapidem, quem matrem Deum incolæ esse dicebant; tradidit, & portare Romam, iussit. Tunc ludi Romani ter, Plebeij septies instaurati. Ibid. sect. 30.

12 Anno sequenti, v. c. 548. accessit consultatio de Marre Idaea accipienda: quam præterquam quod unus ex legatis regressus actutum, in Italia fore nunciaverat; recens nunciatus aderat, Tarracina jam esse. Eligitur Scipio Nafica, qui cum omnibus matronis Ostiam obviam ire Deæ iussus: isque eam de nave accipere, & in terram delatam tradere ferendam matronis. Postquam navis ad ostium amnis Tiberini accessisset, Nafica sicut fuerat iussus, in solum nave evehus, à sacerdotibus Deam accepit, detulitque in terram. Matronæ primores civitatis, inter quas unius Claudia Quintia insigne est nomen, accipere; cui dubia ante fama, clariorem ad posteros tam religioso ministerio pudicitiam fecit. Liv. ibid. sect. 38. Hæc enim malè audiebat; sed singulari prodigio comprobata fuit ejus castitas, cum hæreret fabulo Tiberini amnis navis, qua in urbem portabatur Magna Mater Divum: igitur zona, cingulo, aut tæniâ eduxit navem, quam multa boum millia movere non potuerunt. Navim qua simulacrum Matris Phrygiæ vehebatur immobilem redditam, tantis hominum boumque conatibus, una muliercula zonâ alligatam, ad sue pudicitig testimonium movit & traxit. Augustin. 10. Civit. cap. 16. In signum puritatis Claudiæ imaginem reponendam arbitratur Chartar. pag. 143. & dicemus, 4. Novembr.

13 Describit articulum Cornel. Nepos de Viris illustrib. n. 46. Annibale (inquit)

Italiam devastante, ut responso librorum Sibyllinorum Mater Deum è Pefinunte accersita, cum adverso Tyberi veheretur, repente in alto stetit: & cum moveri nullis viribus posset; ex libris cognitum est, castissima demum fœminæ manu moveri posse. Tunc Claudia Virgo Vestalis falsò incestus suspecta, Deam oravit, ut si pudicam sciret, sequeretur; & zonâ impostâ navem movit, & simulacrum Matris Dei adduxit. Eadem apud Cicer. de Aruspici. responsi. Sueton. in Tiber. cap. 2. Plin. 7. cap. 35. Fenestell. de sacerdot. Rom. cap. 12. Lactant. 8. cap. 8. Herodian. lib. 1. & Solin. cap. 7. qui subdit: Navis à Phrygiâ gerula sacrorum, dum sequitur vitas castitatis; contulit Claudiæ principatum pudicitia. Hac de causâ ejus statua (Claudiæ erecta propter hujusmodi prodigium) illæsa ab igne, cum esset locata in vestibulo templi Matris Deum, æde incendio bis consumpta. Quinta Claudiæ statua in vestibulo templi Matris Deum (ait Valer. Maxim. lib. 1. cap. 8. n. 11.) bis ea æde incendio consumpta; prius P. Nafica Scipione & L. Bestia, item M. Servilio & L. Lamia Coss. in sua basi flammis intacta stetit. Sil. Ital. lib. 17. à v. 34. accinit:

Claudia non aqua populi malè credita fama,
In puppim versis, palmisque oculisque pro-
satur;
Cœlicolum genitrix, Numen quod Numina
nobis

Cunctâ creas, cujus proles terramque fretumque
Sideraque & Manes regnorum sorte gubernat,
Si nostrum nullo violatum est crimine corpus;
Festis Diva veni, & facili à me solve carinâ.
Tunc secura capit funem, fremitusque leonum
Audiri visus subito, & graviora per auras
Nulla pulsa manu sonuerunt tympana Divæ.
Fertur prona ratis: ventos impellere credas,
Contraque adversas ducentem prævenit undas.

14 Quomodo inter Ethnicos intelligenda sint ejusmodi rara signa; dicit Augustin. d. & per indicem præmissimus, 13. Februar. n. 2. Tertullian. cap. 23. in Apologet. Lactant. lib. 2. cap. 17. Minut. Felix. in Octav. & D. Thom. quæst. 16. de Potentia, art. 5. luculenter. Huic superstitioni aliæ & aliæ imponebantur, ut cultores imaginaria ludificatione deciperentur, uti cum incuriâ Vestalis Virginis extinctus est ignis in ara, vel quod Mater Deum ipsum ignem arbitrabantur sub titulo Vestæ, vel quod ei maxima veneratio igne vigili, sub nomine Matris Deorum. Cum olim defecisset ignis (infit Dionysius Halicarnass. lib. 2. n. 40.) negligentius asservante Emilia, quæ alteri & virginibus novicijs, & adhuc rudimenta cultus dis-

In castita-
tis testimo-
nium.

Ejus sta-
tua illæsa
ab igne.

Sil. Ital.

Portentum

Quomodo
intelligen-
dum?

Emilia
nem velo
excitavit
in focolo
stæ extin-
ctum.

discentibus eam curam commiserat; ferunt admodum civitatem turbatam; inquisitionemque habitam à Pontificibus, ne forte parum castè sacerum focum Sacerdos tractaverit. Tum vero Emilia infontem, sed inopem in tali casu consilij, sacerdotibus caterisque virginibus spectantibus, ad aram manus tendentem, dixisse: Vestæ Romanæ urbis custos si tua sacra sanctè ac pure per 30. fere annos obij casto animo & illibato corpore; ades mihi nunc & fer opem, neve dispicias tuam sacerdotem miserrimo perituram exitio: quod si quid incestum admisimus, meo supplicio tollatur civitatis piaculum. His dictis abeiffam carbasina stola quam erat induta, laciniam insecisse focolo. Ad eas preces è frigido cinere, ac ne scintillam quidem retinente, flammam emicantem corripuisse carbasum; ita ut nec procuratione ullâ, nec instaurato aliâ igne civitati opus fuerit: sed mirabilis est quod dicam & similis fabule. Suffragamur Ethnicis judicio; cujus articulum retulimus, 20. Januar. n. 13. Astipulatur Valer. Maximus. Maxima Virginis Emilia discipulam (infit lib. 1. cap. 1. n. 7.) extincto igne, tutam ab omni reprehensione, Vestæ Numen præstitit: qua adorante, cum carbasum, quam optimam habebat, imposuisset focolo; subito ignis emicuit. Ei post erecta statua in templi vestibulo, Vestæ dicati. Resp. Rom. pag. 200. Damnata & effosa dicitur Emilia, vel in sensu, quo ut supra, Claudia; vel alia ejusdem nominis damnata fuit, ann. v. c. 637. ut refer Florus in Liv. Epitom. lib. 63.

Ei statua
erecta.

15 Aducta ergo prædictis circumstantijs pervenit Ostiam cum Phrygio sacerdote navis sacra; & accepit simulacrum Scipio Nafica, ut præmissimus à n. 12. Refert Tit. Liv. d. Plutarch. in Scipion. African. Ovid. 4. Fastor. v. 347. Nafica accepit, & Briet. Ann. v. c. 550. Ita mutuò Romanis plaudebant quasi adventu Magnæ Matris Annibal esset ab Italia longè pulsus; quod quidem factum non præsentia mythici Numinis, sed virtute Scipionis Majoris. Pompa ergo in Urbem solemnissimè instructa. Matræ accipere (infit Livius, d.) Ea per manus succedentes, deinceps alia alijs, omni effusa civitate obviam, thuribus ante januas positis, atque accenso thure precantibus; ut volens propitiâque Urbem Romanam iniret: isque dies festus fuit. Populus frequens dona in Palatium tulit, lectisterniumque & ludi fuere Megalestia appellata. De ludis loquemur, 12. April. à n. 9. Floridè Ovid. d. à v. 341.

Pompa
Matræ
træ accipere.

Ovid.

Exultant comites, furiosaque ribia statur
Principumque dati Matrem honoris habet.
Tom. I. Ephem.

Claudia præcedit leto celeberrima vultu:

Credita vix tandem teste pudica Dea.

Ipsa sedens plaustro, portâ est ingressa Capenâ:
Spargunt juncta flore recente boves.

Tunc claruit, quàm Dijs acceptus Nafica. Vir optimus Nafica Scipio judicatus est (ait Solin. cap. 7. & Plin. 7. cap. 34.) non privato tantum testimonio, sed totius Senatus sacramento; quippe quod inventus dignior non fuit, cui præcipue religionis crederetur mysterium, cum Oraculum moneret arcessi sacra Deum Matris Pefinuntia. Ridet Augustin. 2. Civit. cap. 5.

Nafica pro
bitas.

16 Ergo rideamus simul quid ex Phrygia Nafica acceperit, atque suis concivibus vanitate tradiderit; cum illi continuis prodigijs seducti mutuò congauderent etiam religione peregrinâ: Quo anno Mater Deum Romam advecta est, messem majorem ea ætate; quàm decem antecedentibus annis factam esse, tradunt. Horat. 1. Epist. 12. v. 28. accinit:

Aurea seges
Italia pleno diffugit copia cornu.

Orat.

Plaudite saxum. Deam istam, hoc est, ingens saxum in Ida, quam incolæ Deorum Matrem vocabant. Prudent. in Peristeph. v. 3500. vocat Nigellum lapidem. Describit Arnob. 6. Adversus Gent. inquit: Sacra Matris Deum. Allatum ex Phrygia nihil quidem aliud scribitur missum Rege ab Attalo, nisi lapis quidam non magnus, ferri manu hominis sine ulla impressione qui posset, coloris furvi atque attri, angulis prominens inæqualis; & quem omnes hodie ipso illo videmus in signo oris loco positum, indolatum & asperum, & simulacro faciem minus expressam simulatione præbentem. Briet. quod dudum pag. 71. Devehus est (infit) Romam lapis ille sacer, delapsus è cælo, quem incolæ dicebant Deam. Idem invenitur apud Chartar. de Imagin. pag. 143.

Simula-
crum Mag-
næ Matris
Lapis ni-
ger.

17 Non ita stupidos nonnulli arbitrati sunt Romanos, quod purum putum saxum coluerint. Unde exponunt illum lapidem fuisse concavum intra cujus claustra fuisse imaginem de cælo lapsam, uti prius habuere Vestam, quam Matrem Deorum etiam dicebant; de cujus artificio plura præmissimus, die 6. à n. 21. Sub eadem forma prisca Mater Deum ab illis culta, dum Aneas traxit secum è Roma Penates. Unde Ovid. d. à v. 251. succinit.

Sub ejus
concavitate
erat imago
cælestis.

Cum Trojam Aneas Italos portavit in agros
Est Dea sacriferas penè secuta rates.
Sed nondum satis Latio sua Numina posci
Senserat, assuetis substititæque locis.
Mater abest: Matrem jubeo Romanæ requiras:

Ovid.

Eæce

Cum